

Załącznik do uchwały Nr 39/2096/23 Zarządu
Województwa Kujawsko-Pomorskiego
z dnia 27 września 2023 r.

Standard dziennych domów pomocy

współfinansowanych z EFS+ w ramach Działania 8.24 programu Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza 2021-2027

Dokument określa standard funkcjonowania dziennego domu pomocy (DDP), co oznacza, że zarówno w fazie planowania jak i realizacji projektu, zasady w nim określone powinny być wiążące dla wnioskodawców i beneficjentów. Celem dokumentu jest określenie ram realizacji projektów współfinansowanych ze środków programu FEdKP 2021-2027, w których założono utworzenie lub wsparcie funkcjonowania DDP oraz ustanowienie minimalnej jakości usług świadczonych w tych ośrodkach.

DDP jest ośrodkiem przeznaczonym dla osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, zapewniającym całodzienne usługi opiekuńcze, specjalistyczne usługi opiekuńcze oraz aktywizację w sferze fizycznej, intelektualnej oraz społecznej. DDP pełni funkcję różną od klubu seniora, świetlicy wiejskiej czy klubu samopomocy. Podstawą działalności DDP jest zapewnienie bezpiecznego miejsca pobytu i wsparcia w czynnościach samoobsługowych, a także pielęgnacji osobom, które nie mogą funkcjonować bez pomocy innych osób. W drugiej kolejności ośrodek wsparcia pełni rolę socjalizacyjną i aktywizującą.

Placówka ma umożliwić korzystanie z opieki w środowisku lokalnym, w pobliżu miejsca zamieszkania uczestników projektu. Jest rodzajem działania profilaktycznego w ramach procesu deinstytucjonalizacji usług społecznych w kontekście opóźnienia lub zapobieżenia konieczności zamieszkania przez niesamodzielną osobę w instytucji typu dom pomocy społecznej czy zakład opiekuńczo-leczniczy.

Jednocześnie zadaniem ośrodka jest pomoc opiekunom faktycznym (w tym najbliższej rodzinie) poprzez umożliwienie im w czasie pobytu osoby zależnej w DDP

podjęcia lub kontynuowania pracy zarobkowej i/lub funkcjonowania społecznego pomimo pełnienia obowiązków opiekuńczych.

Podmiot ubiegający się o dofinansowanie powinien opisać we wniosku o dofinansowanie sposób wypełnienia poniżej wymaganych warunków w zakresie kwalifikowalności grupy docelowej oraz warunków organizacji wsparcia.

Odbiorcy wsparcia

Uczestnikami DDP mogą być wyłącznie osoby potrzebujące wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, to jest takie, które ze względu na wiek, stan zdrowia lub niepełnosprawność wymagają opieki lub wsparcia w związku z niemożnością samodzielnego wykonywania co najmniej jednej z podstawowych czynności dnia codziennego.

Wiek nie stanowi jedynej przesłanki kwalifikowania do wsparcia w DDP. Konieczne jest współwystępowanie czynników uniemożliwiających osobie codzienne funkcjonowanie bez pomocy drugiej osoby. Preferowane podczas rekrutacji powinny być osoby w szczególnie trudnej sytuacji określone w kryterium dostępu właściwym dla danego naboru.

Możliwe jest ustanowienie dodatkowych kryteriów naboru do projektu uzasadnionych specyfiką planowanego wsparcia i lokalną diagnozą np. w przypadku projektów zakładających funkcjonowanie dziennych ośrodków wsparcia dla osób z chorobami otępiennymi czy dla osób w określonym wieku.

Organizacja wsparcia i oferta DDP

Dzienny dom pomocy funkcjonuje przez cały rok, we wszystkie dni robocze, co najmniej 8 godzin dziennie, w godzinach dostosowanych do potrzeb uczestników i ich rodzin. W wyjątkowych przypadkach liczba dni i godzin funkcjonowania dziennego domu pomocy może zostać dostosowana do lokalnych potrzeb¹.

Dostosowanie do lokalnych potrzeb nie oznacza możliwości zmiany charakteru wsparcia w taki sposób, że zostanie zaburzona podstawowa funkcja DDP, którą jest

¹ Każdy taki przypadek będzie rozpatrywany indywidualnie i będzie wymagał przedstawienia szczegółowej i popartej badaniami diagnozy potrzeb przygotowanej przy współudziale OPS.

zapewnienie w ramach profilaktyki umieszczania w instytucji, dziennej opieki w zastępstwie za opiekunów faktycznych².

Organizacja dziennego domu pomocy oraz zakres i poziom świadczonych w nim usług uwzględnia w szczególności wolność, intymność, godność i poczucie bezpieczeństwa uczestników zajęć oraz stopień ich fizycznej i psychicznej sprawności.

Liczba osób jednocześnie korzystających ze wsparcia nie może przekraczać 30.

Powyższe równoznaczne jest z liczbą miejsc w DDP. Organizacja wsparcia w DDP nie może zakładać i narzucać dużej rotacji uczestników. Łączny czas pobytu w ośrodku powinien być ustalony na podstawie potrzeb uczestnika projektu i jego rodziny i co do zasady zakładać stałe wsparcie.

DDP może zapewniać w ramach części miejsc świadczenia usług opiekuńczych krótkookresowe wsparcie wytnieniowe w postaci turnusów, jednak nie powinna być to podstawa jego działalności³.

W ramach prowadzonej działalności DDP oferuje swoim podopiecznym w szczególności:

- a) zaspokojenie potrzeb życiowych, m.in. poprzez zapewnienie miejsca do bezpiecznego i godnego spędzania czasu;
- b) usługi opiekuńcze i pielęgnacyjne, w tym pomoc w utrzymaniu higieny osobistej;
- c) minimum dwa posiłki dziennie (w tym obiad), a maksimum cztery posiłki dziennie w siedzibie DDP⁴,

² Taka sytuacja ma miejsce np., gdy harmonogram tygodniowy projektu narzuca ogólnie uczestnictwo w zajęciach DDP tylko w określone dni tygodnia, co uniemożliwia podjęcie zatrudnienia przez opiekuna uczestnika projektu lub gdy opiekę w DDP zapewnia się tylko podczas 4 godzin w ciągu dnia.

³ Z wyłączeniem sytuacji, gdy charakter wytnieniowy placówki został wpisany w jej statut (jeśli posiada) i/lub regulamin i zaplanowany został na podstawie rzetelnej, popartej badaniem potrzeb diagnozy przeprowadzonej na terenie danej gminy.

⁴ Kalkulacja wysokości kosztów posiłków powinna uwzględniać rynkowe zasady odnoszące się do żywienia zbiorowego w okresie realizacji projektu, a w przypadku funkcjonowania w DDP własnej kuchni, koszty przygotowywania posiłków nie powinny przekraczać kosztu zlecenia usługi cateringowej.

d) usługi transportowe, dowóz do i z ośrodka, w szczególności dla osób mających trudności w poruszaniu się;

e) usługi w zakresie usprawniania fizycznego podopiecznych poprzez zajęcia z fizjoterapeutą/ rehabilitantem

f) umożliwienie udziału w zajęciach terapeutycznych, plastycznych, muzycznych i/lub wspierających ruchowo, w zależności od preferencji uczestników,

g) pomoc w rozwinięciu i wzmacnianiu aktywności oraz samodzielności życiowej;

h) poradnictwo i wsparcie w rozwiązywaniu trudnych sytuacji życiowych (poprzez zapewnienie dostępu do wsparcia psychologicznego) oraz bieżących spraw życia codziennego np. udzielania pomocy w kontaktach z placówkami służby zdrowia i urzędami.

Oferta aktywizacyjna ośrodka powinna być różnorodna oraz pozostawiać możliwość wyboru i dobrowolnego udziału, a plan zajęć powinien być upowszechniany z wyprzedzeniem. Należy zadbać również o zapewnienie oferty dedykowanej mężczyznom i odpowiadającej męskim zainteresowaniom oraz potrzebom.

DDP może być miejscem wsparcia opiekunów faktycznych, w tym rodziny osób korzystających z usług opiekuńczych w ośrodku. Działania te powinny koncentrować się na wspieraniu w pełnieniu roli opiekuna faktycznego i obejmować np. poradnictwo, warsztaty umiejętności pielęgnacyjnych i/lub wsparcie psychologiczne. Kwalifikowalne w projektach są wydatki niezbędne do realizacji wsparcia opiekunów w tym koszty warsztatów, personelu, sal na zajęcia i spotkania osób pełniących obowiązki opiekuńcze.

Dokumentacja

Podmiot prowadzący dzienny dom pomocy zobowiązany jest do posiadania dokumentacji, która musi zawierać minimum:

- a) dzienną listę obecności uczestników,
- b) harmonogram działań w ujęciu tygodniowym,

- d) ewidencję czasu pracy kadry, w tym wolontariuszy – w przypadku umowy-zlecenia musi być prowadzona ewidencja godzin pracy,
- e) regulamin, w którym znajdują odzwierciedlenie zapisy niniejszego standardu.

Lokalizacja i infrastruktura DDP

DDP jest utworzony w związku z potrzebami lokalnymi na obszarze danej gminy i dla jej mieszkańców. Dzięki powyższemu wpisuje się w definicję usługi świadczonej w środowisku lokalnym - mieszkańcy nie są odizolowani od ogółu społeczności lub zmuszeni do mieszkania razem, a wymagania organizacyjne nie mają pierwszeństwa przed indywidualnymi potrzebami mieszkańców. W wyjątkowych sytuacjach dopuszcza się utworzenie DDP dla mieszkańców więcej niż jednej gminy. W takim przypadku organizacja wsparcia i transportu, w tym czas dojazdu powinny być komfortowe dla uczestników. Umieszczenie DDP powinno pozwolić w miarę możliwości na równy dostęp do usług dla mieszkańców wszystkich gmin z obszaru realizacji projektu.

Co do zasady, DDP nie świadczy usług w miejscu zamieszkania (w domach podopiecznych). Jeżeli projekt przewiduje więcej niż jedną formę wsparcia (np. usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania i DDP) należy każdą z nich opisać w odrębnym zadaniu i w sposób przejrzysty rozdzielić wymogi dotyczące grup docelowych obu zadań i przypisać im w budżecie odrębnie skalkulowane koszty ⁵.

DDP świadczy usługi w przeznaczonym na ten cel budynku lub wydzielonych pomieszczeniach, a infrastruktura przeznaczona na jego działalność spełnia następujące minimalne wymogi:

- a) jest dostosowana do potrzeb osób korzystających z usług, w tym potrzeb osób z niepełnosprawnościami;
- b) posiada co najmniej: 2 pokoje dziennego pobytu (do terapii grupowej, rehabilitacji i wypoczynku), jadalnię (może być urządzona w pokoju dziennego pobytu), kuchenkę

⁵ Personel DDP co do zasady nie świadczy usług w miejscu zamieszkania podopiecznych w godzinach funkcjonowania ośrodka. Możliwe jest natomiast wsparcie samotnych uczestników DDP w nadzwyczajnych sytuacjach związanych m.in. z pogorszeniem stanu zdrowia, w dniach, w których niemożliwy jest ich pobyt w DDP, pod warunkiem zapewnienia odpowiedniej opieki uczestnikom DDP w ośrodku, zgodnie z wymogami Standardu odnoszącymi się do kadry.

pomocniczą (lub aneks kuchenny urządzony w pokoju dziennego pobytu), jedno pomieszczenie do prowadzenia terapii indywidualnej oraz minimum jeden pokój do wypoczynku; wraz z zapewnieniem miejsc do leżenia (na jedno miejsce nie przypada więcej niż 10 podopiecznych) oraz pomieszczenie pełniące funkcję szatni z dostępem do indywidualnej szafki dla każdego uczestnika;

c) udostępnione są co najmniej 2 łazienki, z których jedna jest dostosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnością z możliwością kąpieli lub prysznicza.

Kadra

Za organizację zajęć i prowadzenie DDP odpowiada kierownik. Kierownik może pełnić równocześnie inną funkcję w ośrodku wsparcia (np. animatora lub opiekuna).

Podstawową kadrę DDP stanowią opiekunowie w liczbie dostosowanej do liczby miejsc w DDP oraz charakteru placówki. W przypadku DDP, w którym liczba uczestników przekracza 10, placówka nie może zatrudniać mniej niż 2 opiekunów w wymiarze 1 etatu każdy. W placówce z ofertą skierowaną do osób wymagających specjalistycznej pomocy zapewnić należy zatrudnienie na poziomie jeden etat opiekuna na pięciu uczestników, a w przypadku podopiecznych ze znacznym stopniem niepełnosprawności, z zaburzeniami psychicznymi, powinno zapewnić się stałą pracę nie mniej niż jednego opiekuna na dwóch uczestników DDP.

Usługa opiekuńcza w dziennym domu pomocy jest świadczona przez osobę, która posiada:

a) kwalifikacje do wykonywania jednego z zawodów: opiekun środowiskowy, asystent osoby niepełnosprawnej, pielęgniarz, opiekun osoby starszej, opiekun medyczny, opiekun kwalifikowany w domu pomocy społecznej;

lub

b) doświadczenie w realizacji usług opiekuńczych, w tym zawodowe, wolontariackie lub osobiste wynikające z pełnienia roli opiekuna faktycznego i odbyła minimum 80-godzinne szkolenie z zakresu realizowanej usługi, w tym udzielania pierwszej pomocy lub pomocy przedmedycznej.

W zależności od potrzeb w DDP mogą być zatrudnieni specjaliści (w wymiarze czasu odpowiednim do potrzeb), w tym osoby świadczące specjalistyczne usługi opiekuńcze, np. psycholog, pielęgniarka, terapeuta zajęciowy, fizjoterapeuta. Specjalistyczne usługi opiekuńcze obejmują usługi dostosowane do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności i wykonywane są przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym.

Wolontariat

Do pracy w dziennym domu pomocy możliwe jest angażowanie wolontariuszy.

Jeżeli równowartość pracy świadczonej w ramach wolontariatu ma stanowić wkład własny w projekcie, konieczne jest zdefiniowanie rodzaju nieodpłatnej pracy (określenie stanowiska w projekcie). Zadania wykonywane i wykazywane przez tę osobę muszą być zgodne z tytułem nieodpłatnej pracy (stanowiska). Zadania realizowane przez wolontariusza nie mogą ograniczać się do towarzyszenia w aktywnościach w DDP, lecz powinny być zgodne z zakresem obowiązków określonych dla danego stanowiska np. opiekuna czy terapeuty zajęciowego. Również kwalifikacje i doświadczenie osoby zaangażowanej nieodpłatnie w pracę w DDP powinny być zgodne z obowiązującymi wymaganiami.

Katalog kosztów

W ramach utworzenia i prowadzenia DDP dofinansowaniu podlegają w szczególności następujące koszty:

- a) wynagrodzenie kadry,
- b) koszty związane z różnymi formami prowadzenia zajęć (np. bilety wstępu),
- c) materiały do prowadzenia zajęć,
- d) środki i materiały higieniczne i pielęgnacyjne,
- e) wyżywienie,
- f) wyposażenie w zakresie niezbędnym do funkcjonowania ośrodka – meble w salach dziennego pobytu, sprzęt do ćwiczeń, wyposażenie gabinetów personelu merytorycznie zaangażowanego we wsparcie uczestników, wyposażenie aneksu kuchennego, naczynia itp.

- g) koszty eksploatacji pomieszczeń,
- h) koszty dostosowania pomieszczeń do pełnienia nowej funkcji (remontu i adaptacji w niezbędnym zakresie),
- i) koszty transportu podopiecznych z i do placówki.

Powyższy katalog nie wyczerpuje wszystkich możliwych do poniesienia kosztów. W projekcie mogą pojawić się inne wydatki niezbędne do jego realizacji.

Dostosowanie i adaptacja pomieszczeń i budynków do pełnienia funkcji DDP będzie kwalifikowalna w zakresie niezbędnym do realizacji celów projektu i do limitu cross-finansingu określonego dla danego naboru.